

Proloog

Koude Oorlog, 28 en 29 november 1985

De vijftienjarige Joost Voorhorst fietste na schooltijd niet naar huis, maar rechtstreeks en zo snel mogelijk naar Den Alerdinck. Daar had hij afgesproken met zijn vriend Hansje, die er normaal gesproken alleen in het weekend was. Opgewonden reed hij over de klinkerweg naar het grote huis. Van een afstand zag hij al dat er van alles aan de hand was. Bij de poort werd hij tegengehouden door een streng kijkende bewaker die hem in het Engels duidelijk maakte dat hij door moest rijden. Voor het huis zag Joost minstens vijf of zes dure auto's staan. Hij was niet plan zich hier weg te laten sturen. Per slot van rekening was hij geen toevallige, nieuwsgierige passant, maar stond hij hier op uitnodiging van een vriend die familie was van de eigenaar van Den Alerdinck.

Er kwam hulp uit onverwachte hoek. Een rokende man met een indringende blik en een wilde bos haar kwam op hem afgelopen en vroeg in het Duits wat er aan de hand was. Toen Joost de situatie in gebrekkig Duits had uitgelegd, zei de man iets tegen de bewaker in een taal die hem Russisch in de oren klonk. Daarop mocht hij naar binnen. Hij bedankte de man, die zich had voorgesteld als Gerd. Tot zijn opluchting zag hij Hansje aan komen lopen.

Joost had Hansje twee jaar daarvoor bij toeval leren kennen toen hij ging schaatsen op de bochtige waterlopen die het landgoed Den Alerdinck doorkruisten. Hansje had hem

vanaf het terras achter het grote huis aangesproken toen hij zijn schaatsen aantrok op het talud van de gracht die het huis in vroeger tijden moest beschermen tegen indringers. De jongen die Joost nooit eerder had gezien vroeg of het ijs al sterk genoeg was.

‘Dat weet je nooit,’ had Joost geantwoord. ‘Maar het is niet diep, dus als je erdoorheen zakt is er niets aan de hand.’

‘Wil je even wachten op mij?’

Daarop was Hansje het huis, dat Joost zijn hele leven al kende, maar nog nooit vanbinnen had gezien, ingelopen. Joost woonde op een kleine boerderij, die verscholen lag in de bossen tussen het landgoed en de grote weg naar Zwolle. Hij had zijn ouders weleens gevraagd wie er in Den Alerdinck woonden. Die hadden geantwoord dat het huis een paar jaar daarvoor door de baron was verkocht aan een rijke zakenman. De naam van die zakenman was Joost vergeten.

Joost had langer moeten wachten dan hem lief was. Het was de eerste keer die winter dat er kon worden geschaatst en het KNMI had voorspeld dat de vorst niet lang stand zou houden. Uiteindelijk kwam Hansje naar buiten, met in zijn hand twee ouderwetse Friese doorlopers. Joost deed zijn best om niet te lachen, maar gelukkig zei Hansje met een grijns dat zijn oom niets beters had kunnen vinden op de grote rommelzolder.

‘Wat zal ik doen?’ vroeg Hansje.

‘Als je naar de overkant loopt, weten we meteen of het ijs sterk genoeg is.’

Joost zag de jongen aarzelen, maar hij stapte toch voorzichtig de bevroren gracht op. Het kraken van het ijs klonk niet verontrustend. Even later schaatsten ze tussen de hoge bomen weg van het huis. Joost schaatste veel harder dan Hansje, die als bijkomend nadeel had dat zijn antieke schaatsen niet waren geslepen. Desondanks klikte het goed tussen hen. Hansje vertelde dat hij op bezoek was bij zijn oom Frans Lurvink, de eigenaar van het huis en het landgoed. Volgens Hansje was hij heel rijk en had hij een Rolls Royce met chauff-

feur. Joost wilde vragen of hij het huis eens vanbinnen mocht zien, maar dat durfde hij niet.

Dat hij twee uur later toch aan de warme chocolademelk zat in de keuken van het deftige huis, kwam doordat hij op het laatst aan Hansje had willen laten zien hoe je op hoge snelheid onder de brug over de gracht door kon glijden. Helaas was het ijs onder de brug veel te dun en zakte hij erdoor. Er kwam vrijwel direct een man naar buiten die Joost aan zijn armen uit het ijskoude water trok en hem in de gang sommeerde om zijn kleren uit te trekken. Hansje werd naar boven gestuurd om schone kleren te halen. Daarmee was de vriendschap beklonken. Als Hansje een weekend op Den Alerdinck doorbracht, belde hij Joost voortaan om te vragen of hij tijd had om samen iets te ondernemen.

Twee weken geleden had hij Joost verteld dat zijn oom op 28 en 29 november een bijeenkomst had georganiseerd waarop Amerikanen en Russen met elkaar zouden gaan praten. De vader van Hansje was daar ook voor uitgenodigd en had met school al geregeld dat Hansje twee dagen vrij kreeg om de bijeenkomst bij te wonen. En het zou nog leuker zijn als Joost ook zou komen. Meteen waren ze begonnen met fantaseren over Russische en Amerikaanse spionnen, groten-deels gebaseerd op de twee laatste James Bond-films, *Octopussy* en *Never Say Never Again*, die ze samen hadden gezien in de Zwolse bioscoop De Kroon. Daarnaast had Joost een jaar geleden de boeken van John le Carré ontdekt. Met name *Edelman*, *bedelman*, *schutter*, *spion* en *Smiley's prooi* en de bijbehorende televisieseries hadden op hem veel indruk gemaakt. Daarom wilde hij eind november hoe dan ook op Den Alerdinck zijn. Tot zijn teleurstelling lukte het hem niet om ook vrij van school te krijgen. Vandaar dat hij donderdagmiddag pas om halfdrie door Hansje werd meegevoerd door het huis, nadat ze eerst verschillende auto's, waaronder een Rolls Royce, een Bentley en een Aston Martin, hadden bestudeerd.

In verschillende kamers en op het bordes van het huis zagen ze mannen in donkere pakken die druk met elkaar

in gesprek waren. Daarbij werd stevig gerookt en door een aantal deelnemers, zelfs vroeg in de middag, al flink gedronken. Sommige mannen keken verstoord op als ze naar binnen gluurden, anderen glimlachten juist vriendelijk. Op de trap botsten ze bijna tegen de oom van Hansje op. Lachend gaf hij hun beiden een krant. De krant was voor de ene helft in het Russisch en de andere in het Engels.

‘Neem die maar mee naar school,’ zei hij. ‘Dan kunnen ze zien dat het nuttiger was om hier te zijn dan daar.’

De rest van de dag zwierven ze over het landgoed en door het huis. Zo onopvallend mogelijk observeerden ze de deelnemers aan de conferentie en fantaseerden over de spionnenrol die de mannen in pak stiekem vervulden en welke geheimen onder tafel door werden geschoven. Rond zes uur werden de deelnemers in de dure auto's naar Zwolle gebracht, waar ze gingen eten in Hotel Wientjes. Hansje vroeg aan Joost of hij de volgende dag weer van de partij was. Daar was geen twijfel over, Joost zou er zeker bij zijn. Hij overwoog zelfs om te spijbelen van school, wat hij nog nooit eerder had gedaan. Hij wist ook precies wat hij wilde doen: in het geheim foto's maken van deelnemers, zodat ze later bewijsmateriaal zouden hebben als deze reusachtige spionagezaak in de publiciteit kwam. Misschien konden ze de foto's zelfs verkopen aan kranten of aan een of andere geheime dienst, fantaseerden ze. Aangezien Hansje moeilijk aan zijn vader of oom kon vragen of hij een fototoestel kon lenen, moest Joost daarvoor zorgen.

Vanuit Den Alerdinck fietste hij naar Heino, waar de vriend van zijn oudere zus woonde. De vriend maakte in zijn vrije tijd natuurfoto's met een fototoestel met een heel sterke lens. Joost loog dat hij de camera een dag wilde lenen voor een schoolproject van biologie. Op straffe van het kopen van een compleet nieuwe camera in geval van schade kreeg hij hem mee. De vriend zette er voor hem een nieuw fotorolletje voor 36 opnames in.

Gewapend met de camera waarmee je op grote afstand de kleinste details kon zien, was het ondenkbaar dat Joost naar

school zou gaan. Dan maar een reprimande en strafwerk. Om kwart over acht 's ochtends fietste hij door de poort van het landgoed en tot zijn opluchting trof hij Hansje in de keuken. Een dik uur later lagen ze verscholen in de rododendrons aan de overkant van de gracht, vanwaar ze goed zicht hadden op de brug en het bordes waarop gisteren vrijwel constant deelnemers hadden staan praten en roken. Ze hoefden niet lang te wachten voordat de eerste deelnemers verschenen. Een aantal had in het huis of in de bijgebouwen aan de overkant geslapen, anderen hadden in Zwolle overnacht. Dankzij de lange lens was het geen enkel probleem om haarscherpe foto's van hun gezichten te maken. Rond tien uur was het rolletje vol. Tevreden stelden ze vast dat ze het merendeel van de deelnemers op de foto hadden kunnen zetten. Behoedzaam haalde Joost het rolletje uit het toestel, precies op de manier zoals de vriend van zijn zus had uitgelegd. Het rolletje stopte hij diep weg in een binnenzak van zijn winterjas en het fototoestel borg hij veilig op tussen een paar dunne boekjes die hij vanochtend in zijn schooltas had gestopt. Vanuit het struikgewas liepen ze over het grasveld naar het huis.

‘Waar zijn jullie geweest?’ vroeg Hansjes vader. Enigszins in verwarring keken ze elkaar aan.

‘We hebben even rond het huis gelopen,’ antwoordde Joost, terwijl zijn hartslag omhoogschoot. Tot zijn opluchting vroeg Hansjes vader niet verder. Het deed hen wel besluiten om zich de rest van de dag gedeisd te houden en vooral geen verdenking op zich te laden. Hansje stelde daarom voor om op karpers te gaan vissen in de gracht. Na meer dan een uur voor niets naar hun dobbers te hebben gestaard, had Joost tot zijn schrik opeens beet. En het was meteen duidelijk dat het geen kleine vis was. Hij moest zijn hengel stevig vasthouden om te voorkomen dat de vis ermee vandoor ging. Vragend keek hij Hansje aan, maar die bleek ook geen idee te hebben wat ze moesten doen om de vis binnen te halen. Hulpeloos keken ze om zich heen. De enige persoon die ze zagen was Gerd, de Duitser die Joost de vorige dag had geholpen om binnen te

komen. Ook nu schoot hij te hulp. Met zijn drieën lukte het ze om een meerval van bijna een meter op de wal te trekken. Gerd bevrijdde de vis van de haak en vroeg Joost om het spartelende monster met beide armen stevig vast te houden. Ondertussen ging hij naar binnen om een fotograaf te zoeken die de vangst kon vereeuwigen. Toen dat was gebeurd, lieten ze de vis weer los. Opgewonden vertelden ze het verhaal aan de oom van Hansje. Die moest er hard om lachen en legde uit dat ze waren geholpen door Gerd, met een d, Ruge, de bekendste journalist van Duitsland en een avonturier die hem weleens had verteld dat hij was wezen vissen op de Noordpool. Hij bood aan om de naar vis stinkende jas van Joost te laten stomen. Verschrikt zei Joost dat dat niet nodig was. Bovendien moest hij nu snel naar huis.

‘Ik hoop dat je later kunt zeggen, dat je getuige bent geweest van een conferentie die van de wereld een betere plek heeft gemaakt,’ zei Frans Lurvink.

Die woorden gonsden na in het hoofd van Joost toen hij naar Heino fietste om het fotorolletje te laten ontwikkelen en de camera terug te brengen.

Deel I

Het verhaal en het leven

Meer dan een jaar geleden stond ik voor het eerst oog in oog met het prachtige huis, waarvan de geschiedenis bepalend zou blijken te zijn geweest voor mijn leven. Ik werd overweldigd door de overeenkomst met beelden in mijn hoofd, beelden die ik al vanaf mijn vroegste jeugd had meegedragen, hoewel ik zeker wist dat ik het huis nooit eerder in het echt had gezien.

Die eerste aanblik van Den Alerdinck veroorzaakte een moment van onvoorstelbare helderheid waarin alles samenkwam: het leven dat ik achtendertig jaar geleefd had, de wereld onder het oppervlak van mijn zichtbare levensverhaal en het besef dat ik de keus had om over de kasseien naar het huis te rijden of om te draaien en terug te rijden naar Amsterdam.

Hoe vaak was een mens zich ervan bewust dat een keuze bepalend zou zijn voor de rest van zijn leven? Tot dan toe was het mij nog nooit overkomen. De loop van mijn leven was bepaald door reacties op omstandigheden die zich voordeden. Ik haalde op de middelbare school goede cijfers, ging daarna een moeilijke studie doen omdat ik er de hersens voor had, startte een bedrijf omdat ik mijn studie te saai vond, verkocht het bedrijf omdat er onwaarschijnlijk veel geld voor was geboden, leefde enige tijd het aangename leven waarvan ik regelmatig had gedroomd en ging onder druk van mijn vrienden naar een psycholoog om te praten over mijn toenemende apathie door het ontbreken van een nieuw doel in mijn leven.

De gesprekken met mijn psycholoog hadden ertoe geleid dat ik vorig jaar oog in oog stond met Den Alerdinck en op dat ene onbeschrijflijk lucide moment de beslissing nam om mijn comfortabele, doelloze leven in Amsterdam achter me te laten en af te dalen in de kelder vol duistere familiegeheimen.

Toen ik die dag door Wouter Koning, die sinds 1988 eigenaar was van Den Alerdinck, werd ontvangen in de keuken in het souterrain, wist ik dat het een goede keus was geweest. Hoeveel mensen kende ik niet die krampachtige pogingen deden om het verhaal waarin ze zelf een aangename, vertrouwde rol speelden een vervolg te geven, terwijl ze in hun hart wisten dat dat verhaal afgelopen was?

Op dat moment wist ik niet wat me nog te wachten stond en welke geheimen Den Alerdinck voor mij verborgen hield, laat staan dat ik kon vermoeden dat zich een verhaal zou openbaren waaruit ik nooit meer zou kunnen ontsnappen.

Nu keek ik een laatste keer om en zwaaide naar Wouter en Riekje voordat ik door de poort reed die, in tegenstelling tot het grote huis, het koetshuis, de tot vakantiehuisen omgebouwde arbeiderswoningen en het omliggende park, geen eeuwenoude geschiedenis kende. De poort was namelijk in 1980 door de toenmalige eigenaar van Den Alerdinck gekocht in Frankrijk bij een handelaar in restanten van oude, vervallen landhuizen en kastelen.

Via de smalle weg door Laag Zuthem reed ik naar Zwolle. Daar had ik een afspraak in het Historisch Centrum Overijssel, waar een stapel archiefstukken voor mij klaarlag. Op de website werd Eikenlaan 20 aangegeven als adres om te parkeren. De route die ik op aanwijzen van mijn iPhone volgde bleek ik grotendeels te kennen. Het Historisch Centrum lag niet ver van de rooms-katholieke begraafplaats waar mijn voorvader was begraven.

Door een rustige en vriendelijke medewerker werd ik naar de studiezaal geleid. De stapel stukken die hij voor mij uit het archief had gehaald was aanzienlijk dikker dan ik had ver-

wacht. Al die informatie was het resultaat van mijn aanvraag voor het inzien van alles wat beschikbaar was over de bewoning van Den Alerdinck door de familie Van Dedem, die het huis in 1868 had gekocht van de familie Van Sonsbeeck en in 1978 weer had verkocht aan de ondernemer Frans Lurvink.

Ik had deze afspraak gemaakt nadat ik er door Wouter op was gewezen dat ik in de archieven van het Historisch Centrum mogelijk interessante informatie zou kunnen vinden. Dat was echter vóór mijn bezoek aan mijn eenenveertigjarige opa in zijn villa op Long Island. Hij had alle ontbrekende puzzelstukjes geleverd die ik vervolgens zelf op de juiste plaats had gelegd. Zonder hoge verwachtingen pakte ik daarom de bovenste stukken van de stapel. Ze waren gecategoriseerd als *‘Correspondentie, aantekeningen en documentatie van Coenraad Willem van Dedem betreffende (diverse leden van) de familie Van Dedem, 1895-1911 en [eind 19e eeuw]’*. Een snelle blik leerde me dat deze stukken mij niets op zouden leveren. En dat gold ook voor de rest.

Het bevestigde hoogstens dat mijn verhaal, dat zich het afgelopen jaar aan mij had ontvouwd, grotendeels af was en niet herzien hoefde te worden. Er ontbrak slechts één deel en dat was het laatste hoofdstuk.

Om dat te kunnen schrijven zou ik naar Sint-Petersburg gaan. Wouter had mij duidelijk gemaakt dat in Rusland andere regels golden dan wij hier gewend waren. Op zijn aanraden had ik gezocht naar iemand die mij daar zou kunnen helpen. Met behulp van mijn zus Larissa was dat gelukt en door die persoon zou ik worden opgehaald van het vliegveld.

En ten slotte was er Catharina. Ze wist niet dat ik kwam en als ze het had geweten zou ze het hebben afgekeurd. Niet nu, zou ze ongetwijfeld hebben gezegd. Pas als de tijd rijp is. Laat de geschiedenis eerst zijn beloop hebben. Later zou er voor mij voldoende gelegenheid zijn om mijn rol te spelen. Leven was een kwestie van timing. Als je het goede deed op het goede moment, was jij zelf de regisseur. Anders bepaalden anderen jouw levensloop.

Maar ik wilde niet wachten. Als ik niets deed, zou mijn rol langzaam vervagen, net zolang tot ik was verdwenen uit het verhaal waarvoor zichzelf het fundament had gelegd.

Een halfuur lang bladerde ik werktuiglijk door de archiefstukken. Toen ging ik, enigszins beschroomd, op zoek naar de medewerker die de stukken voor mij uit het depot had gehaald. Die liet echter op geen enkele manier blijken dat ik onvoldoende tijd had besteed aan de bestudering ervan. Buiten besloot ik om even de benen te strekken voordat ik in de auto stapte om naar Amsterdam te rijden. Ik kocht een bos bloemen en liep naar de rooms-katholieke begraafplaats. Daar legde ik de bloemen op het groen uitgeslagen graf van mijn naamgenoot, Nicolaas Dalering, geboren in 1810, overleden in 1881. Nu was ik klaar voor de laatste en zonder twijfel zwaarste opdracht van de tocht, die was begonnen met mijn beslissing om hulp te zoeken bij Catharina van Dedem.

Hulp

PRAKTIJK VOOR PSYCHOLOGIE, stond er op een goudkleurig bordje onder de bovenste van drie bellen. Verder niets, geen naam. Ik haalde nog een keer diep adem om mijn zenuwen de baas te worden. Drie dagen geleden had ik me er na maanden van aarzelen toe kunnen zetten om Catharina van Dedem te bellen. Nu ik op het punt stond om haar te ontmoeten, vroeg ik me af of het verstandig was geweest om een afspraak te maken.

Hoe zou zij mij kunnen helpen? Ik wist precies wat ik nodig had: een nieuwe ambitie, een nieuw doel. Waarom ging ik de Mount Everest niet beklimmen? Daarvoor zou ik dan wel moeten leren bergbeklimmen en minstens twee jaar moeten trainen. Of ik kon directeur worden van een goededoelenorganisatie. Als ik dat pro Deo zou doen, moest mij dat op de een of andere manier een goed gevoel geven. Ik kon er natuurlijk ook voor kiezen om nog meer te gaan verdienen door mijn geld te investeren in onroerend goed. Een vriend had die afslag genomen en hij had zijn vermogen in twee jaar zien verdubbelen.

Maar ik had dat allemaal niet gedaan. Over deze en nog veel meer mogelijkheden had ik het afgelopen jaar serieus nagedacht. Tot een gerichte actie had dat echter niet geleid. Ter geruststelling had ik mezelf steeds weer toegesproken dat ik me niet verplicht hoefde te voelen om iets te ondernemen,

ik was tenslotte niet ongelukkig. Ik had een comfortabel leven waarin het me materieel en sociaal aan niets ontbrak.

Sinds de jaarwisseling was dat veranderd. In korte tijd hadden drie mensen, mijn zus Larissa, mijn onderbuurman met wie ik soms een praatje maakte en mijn beste vriend Patrick, mij gevraagd of het wel goed met mij ging. Ze vonden dat ik een vermoeide en terneergeslagen indruk maakte. Patrick had eraan toegevoegd dat tevens een paar andere vrienden van De Ronde Tafel zich zorgen maakten.

Het was voor iedereen duidelijk wat de oorzaak van mijn probleem was. Twee jaar geleden had ik mijn softwarebedrijf verkocht. Het product waarvoor een Amerikaanse gameontwikkelaar zoveel geld overhad, was een programma waarmee iedereen zijn eigen games kon bouwen. Zoals zoveel startende softwareontwikkelaars had ik, samen met een vriend, jarenlang zitten knutselen, eerst op onze studentenkamers, later in een goedkoop kantoor in een voormalige zuivelfabriek.

Na zeven jaar worstelen verveelvoudigde in korte tijd de vraag naar onze software. Het bedrijf groeide daarna in zes jaar tijd van twee naar meer dan honderd personeelsleden, waarbij we het merendeel van het programmeerwerk uitbesteedden aan andere bedrijven. En toen kwam het aanbod van een Amerikaans bedrijf.

Ik hoefde er niet lang over na te denken en mijn partner ook niet. We waren beiden pioniers en het aansturen van een groot bedrijf viel ons zwaarder dan de acht jaar ploeteren voor een grijpstuiver. Het bedrag dat ons werd geboden lag veel hoger dan we hadden durven dromen en kon nog veel hoger worden als we een jaar verbonden bleven aan het bedrijf en ervoor zouden zorgen dat de omzet substantieel zou stijgen. Nog één jaar had ik dag en nacht gewerkt, met de turbo van het nieuwe moederbedrijf als ondersteuning. Aan het einde van dat jaar bleek de omzet meer dan verdubbeld te zijn. Dat leverde ons uiteindelijk een bedrag op van vijftwintig miljoen euro per persoon. Vóór mijn veertigste was ik financieel onafhankelijk.

Ik maakte een paar reizen en ging ervan uit dat zich vanzelf iets zou aandienen waar ik mijn tanden in kon zetten. Dat gebeurde echter niet. Van verschillende kanten werden ideeën aangedragen, meestal in de sfeer van investeren en meedenken in de groei van startende ondernemingen. Vaak miste ik bij die mensen het vuur om zich jarenlang volledig in te zetten voor hun bedrijf, en zelf zou ik dat ook niet meer kunnen opbrengen.

Mijn dagen werden steeds leger, terwijl mijn hoofd steeds voller raakte van ideeën over wat ik allemaal zou kunnen doen. De paar pogingen om een idee tot uitvoering te brengen, strandden al voordat ik goed en wel begonnen was. De frustratie daarover compenseerde ik door nog meer plannen te maken. Ik schreef grote vellen vol, die ik pontificaal in mijn woonkamer ophing. Twee weken geleden had ik ze allemaal in een vlag van razernij van de muur getrokken. Ik belde Patrick om de naam en het telefoonnummer te vragen van de psychologe die hij me eerder had aanbevolen.

De herinnering aan die uitbarsting van opgekropte ergernis over mijn eigen apathie was voldoende om op de bel te drukken. Meteen ging de deur open en zei een vrouwenstem via het luidsprekertje dat ik via de trap of met de lift naar de derde verdieping kon komen. Ik nam de trap en werd boven opgevangen door een vrouw die mij even de adem benam. Ze zag mijn verwarring en begroette me met een handdruk. Ze stelde zich voor als Catharina van Dedem.

Ik dacht aan de aanbeveling van Patrick en kon een glimlach niet onderdrukken. Ze was niet alleen goed in haar vak, had hij gezegd, maar ze leek bovendien sprekend op de actrice uit de *Kill Bill*-films die we samen meerdere keren hadden gezien. Daar had hij helemaal gelijk in gehad.

‘Verrast?’ vroeg Catharina glimlachend.

‘Eh, nee, niet echt,’ antwoordde ik, terwijl de naam van de actrice mij te binnen schoot: Uma Thurman.

‘Kom verder. Wil je koffie, cappuccino, thee of iets anders?’

‘Heb je cappuccino met echte melk?’

‘Zeker.’

Ik volgde haar naar een grote, klassiek ingerichte kamer met ramen aan twee kanten, waarvan er een uitkeek op het Vondelpark.

‘Mooie plek,’ zei ik toen ze terugkwam met twee cappuccino’s.

‘Ik ben blij dat ik dit kan huren van een psycholoog die met pensioen is gegaan en het grootste deel van het jaar doorbrengt in zijn huis in Frankrijk. Zullen we daar gaan zitten?’

Ze wees naar de hoek waar twee fauteuils stonden. Ik knikte en probeerde te voorspellen hoe ze het gesprek zou openen. Door de groei van mijn vroegere bedrijf had ik steeds vaker gesprekken moeten voeren met medewerkers en dat had voor mij een nieuwe wereld geopend, een wereld waarvan ik de regels niet kende, waar ik me onzeker voelde en geen grip had op het resultaat van mijn werk. Toen een van mijn beste medewerkers ontslag had genomen nadat ik hem in het jaarlijkse beoordelingsgesprek de hemel in had geprezen en hem een flinke bonus had gegeven, had ik besloten dat het tijd was om me te bekwamen in de kunst van het personeelsgesprek. Een dure cursus had er weliswaar toe geleid dat ik me tijdens dergelijke gesprekken meer op mijn gemak voelde, ik had zelden het gevoel dat een gesprek veel toegevoegde waarde had; niet voor mijzelf en ook niet voor mijn medewerker. Ik was opgelucht toen het bedrijf zo groot was geworden dat ik teammanagers kon benoemen die zich bekommerden om het personeel. Nu zat ik tegenover een echte professional en wachtte met spanning op haar openingszet.

Voorlopig zei ze echter niets. Ze keek mij aan en glimlachte. Dat maakte me direct onzeker. Wat zag ze? Had ze nu al een oordeel geveld? Wat had ik haar allemaal verteld via de telefoon? Niet veel meer dan dat ik hulp nodig had, omdat ik me ondanks een goed gevulde portemonnee futloos voelde en dat ik een nieuw doel in het leven miste. Speelde ze een spel? Wachtte ze net zolang tot ik het woord zou nemen? Dat kon ik niet laten gebeuren. Ik betaalde haar om mij te helpen, niet an-

dersom. Ze bleef zwijgen. En ik voelde woede in mij opkomen.

‘Wil je nog een cappuccino?’ vroeg ze uiteindelijk.

‘Graag, maar zullen we daarna aan het werk gaan?’

Ze stond zonder te antwoorden op, nam de gebruikte kopjes mee en kwam vijf minuten later terug met een cappuccino voor mij en thee voor haarzelf.

‘Heb je haast?’ vroeg ze.

‘Ik zou liegen als ik ja zei. En dat weet je.’

‘Ik heb geen idee hoe jij je dagen vult.’

‘Mijn probleem is dat ik niet weet hoe ik mijn dagen moet vullen. Daarom ben ik hier.’

Het klonk boos, vermoedde ik tot mijn spijt, en ik sprak mezelf vermanend toe. We speelden het spel volgens haar regels en daar kon ik me maar beter bij neerleggen. Als ik me ergerde of boos was zou zij daar onjuiste conclusies aan verbinden. Ik was namelijk zelden boos.

‘Zwijgen is misschien wel de meest intieme vorm van contact,’ zei ze.

Bij intiem contact denk ik eerder aan seks, was mijn eerste gedachte.

‘Wat wil je daarmee zeggen?’ vroeg ik.

‘Er valt veel af te lezen aan stilte. Welke indruk heb je van mij gekregen in de vijf, tien minuten dat we zwegen?’

Shit, dacht ik. Ze heeft me te pakken. Ik had geen moment over haar nagedacht, alleen over mezelf, over wat ze van mij zou denken. Het raakte meteen aan de laatste woorden van Lila, waarmee ze onze relatie na een halfjaar verbrak. Ze verweet me dat ik geen idee had wat er in haar omging en dat ik er daarnaast niet naar vroeg.

‘Hallo?’ vroeg Catharina. ‘Waar ben je?’

‘Ik dacht na.’

‘Dat zag ik.’

‘Welke indruk jij op mij hebt gemaakt? Dat is een onverwachte vraag. Je kwam rustig over, beetje hautain misschien, beetje onbenaderbaar, het gevoel dat je mij zat te observeren, waarbij je mij stiekem uitlachte.’

‘Dat voelde niet fijn, lijkt mij.’

‘Zo zou ik dat niet meteen zeggen. Ik vond het meer een beetje vreemd. Het strookte niet met de verwachting die ik had van dit consult.’

Ze nam een paar slokken van haar thee.

‘Vertel eens wat over jezelf.’

‘Hoe bedoel je? Waarom ik hier zit?’

‘Bijvoorbeeld.’

Ik haalde diep adem en probeerde de gedachtestroom in mijn hoofd onder controle te brengen. Waar moest ik beginnen?

‘Zal ik vertellen over mijn bedrijf?’ vroeg ik.

‘Als dat belangrijk voor je is...’

‘Dat is de reden dat ik hier zit,’ zei ik.

Opeens voelde ik weer vaste grond onder mijn voeten. Het verhaal over de oprichting, de groei en de verkoop had ik het afgelopen jaar talloze keren verteld, waardoor het een goed verhaal was geworden, met spannende hoekjes en verrassende bochten. Voor het eerst durfde ik Catharina langer dan vluchtig in de ogen te kijken en zag ik dat die een verschillende kleur hadden. Haar linkeroog was groen met een bruine gloed, het rechter lichtbruin met een zweem blauw. Zelfverzekerd begon ik te vertellen over mijn beslissing om te stoppen met mijn studie natuurkunde en over de pogingen om met een vriend een eigen computergame te ontwerpen en te bouwen.

‘En nu zit ik hier,’ besloot ik na twintig minuten mijn uiteenzetting. Tevreden zakte ik terug in de comfortabele stoel. Beter had ik de afgelopen vijftien jaar niet kunnen samenvatten.

‘Indrukwekkend,’ zei Catharina. ‘Hoeveel jongens dromen er niet van om een bedrijf te beginnen en in korte tijd heel rijk te worden?’

‘Daarom zitten mijn lezingen voor hogescholen en universiteiten altijd helemaal vol. En inderdaad, het zijn meestal jongens.’

‘Je vertelt het verhaal graag, dat merk ik.’

‘Het heeft al die tijd mijn leven bepaald. En ik denk dat ik trots ben op wat ik heb gepresteerd.’

‘Waar ben je precies trots op?’

‘Tja, waar kan een mens trots op zijn? Op succes? Dat je het beter hebt gedaan dan anderen? Dat je tegenslagen hebt overwonnen. Ik denk dat ik daar het meest trots op ben. Dat ik gewoon door ben gegaan, dat ik het niet op heb gegeven, al was het soms echt zwaar.’

Catharina knikte instemmend, tot mijn opluchting. Even bekreep mij de angst dat ze me de hoek in zou duwen van minderwaardigheidscomplexen, drang om me te bewijzen en de zucht naar erkenning en waardering.

‘Het is tijd,’ zei ze. ‘Je hebt hard gewerkt. Dank daarvoor. Zie ik je volgende week weer? Of is dit niet wat je zocht?’

‘Het is voor mij moeilijk om nu al te zien of het me iets op gaat leveren. Het is in ieder geval te vroeg om te stoppen. Je ziet me zeker terug.’

‘Dat is mooi. Ik zou je graag een vraag meegeven. Is dat goed?’

‘Waarom niet?’

‘Je bent zelf trots op wat je hebt bereikt. Hoe zit dat met de mensen in jouw omgeving? Zijn die ook trots op jou? Ik weet eigenlijk nog niets van jou. Heb je een partner, kinderen, vrienden? Leven je ouders nog?’

‘Daar heb ik inderdaad niets over verteld.’

Terwijl ik naar huis wandelde door het Vondelpark dacht ik terug aan de korte vakantie die ik pas geleden met mijn vader had doorgebracht.